

âld Barradiel

Oudheidkundige Vereniging Barradeel

Jaargang 6 | november 2008

FAN EIGEN HIEM

De vorige keer hebben we vermeld dat geprobeerd wordt om aan alle dorpen aandacht te besteden. Nu is van het ene dorp meer te vertellen en te vinden dan andere. Het lijkt wel of dat te maken heeft met de omvang van het aantal inwoners. Via het archief van de Leeuwarder courant is veel te vinden over Wijnaldum, maar dan gaat het voornamelijk over kaats- en schaatswedstrijden, familie berichten en bekendmakingen. Er zijn weinig 'leuke' redactionele artikelen te vinden. Daarom deze keer wat extra aandacht voor Wijnaldum in deze uitgave.

BESTUURLIJK

Onze eerste 'winterskofft' activiteit op vrijdag 24 oktober jl. was weer een groot succes. Ruim honderd belangstellenden zaten er in de zaal 'It Waed' in Sexbierum. Eigenlijk hadden wij dit in het dorps huis in Wijnaldum willen houden, maar dat was bezet. Kees Draaisma uit Heiloo heeft op een zeer ontspannen wijze de 'zaal' meegenomen in zijn onderzoek naar de historie van de sluit Roptazijl. Naar aanleiding van de bekendmaking voor zijn lezing heeft een journalist van de Leeuwarder Courant Kees geïnterviewd en dat artikel stond die vrijdag ook nog in de krant. Wij hebben het met z'n allen weer gepresteerd om de Oudheidkundige Vereniging Barradeel en de rijke historie van de oude gemeente in de belangstelling te zetten. Dank aan allen die hier aan mee hebben gewerkt en vooral de bezoekers die zo aandachtig hebben geluisterd. Van één van onze leden kregen wij een schriftelijk berichtje over deze avond met de volgende tekst: *'It wie freed in tige slagge byienkomst. En wat die de lûdsynstalaasje it goed, dêr kinne wy wer mei foarût'*. Dank voor deze en andere positieve reacties die wij hebben ontvangen.

December, om precies te zijn 15 december 1983 is onze vereniging opgericht en vervolgens op 23 december bij akte vastgelegd. Dit 25-jarige jubileum laten wij niet ongemerkt voorbij

gaan en nodigen dan ook alle leden uit dit samen even te vieren. Als betstuur zouden wij het erg op prijs stellen u te mogen ontmoeten in Minnertsga tussen een omvangrijke verzameling van oude gereedschappen, gebruiksvoorwerpen, oude voertuigen, een compleet ingerichte huiskamer van rond de jaren '40 en een panorama van de haringvisserij. Onze gastheer is Jilles Groeneveld die de ruimte beschikbaar heeft gesteld voor deze gelegenheid. Zie voor meer informatie in de bijgesloten uitnodiging.

Graach oant sjen.

Klaas-Evert Andringa, voorzitter

AANWINSTEN

Op de avond van de lezing ontvingen wij van Geert Andringa de volgende stukken bestemd die hij de vereniging in bewaring geeft. Het betreft hier de volgende stukken:

- Notulenboeken van de Antirevolutionaire Raadsclub Barradeel 1918-1969
- *Notulenboek van de Christelijke Historische Kiesvereniging afd. Oosterbierum 1948-1981*
- *Notulen van de Gemeentelijke en Oranje 1924-1954*
- *Aantekeningen fan de gearkomsten fen 'e Krite "Gijsbert Japiks" te Easterbierum 1908-1916*
- *Kristlik Selskip for Fryske taal en Skriften kennis*
- *Uitslagenlijsten van veel verkiezingen in de gemeente Barradeel*

'Wy sille der goed op passe'.

TJALKSCHIP IN NOOD OP ZUIDERZEE

21 juli 1909 verkeerde het tjalkschip 'Emanuël' van schipper B. Langius uit Wijnaldum in zinkende toestand op de Zuiderzee. Het tjalkschip voer op dat moment dwars voor Harderwijk en was geladen met steen. Er waaide op dat moment een hevige wind. De stoomboot 'Burgemeester Coenen' was in de buurt om assistentie te verlenen. Een matroos van de stoomboot slaagde er in om de bemanning van het tjalkschip aan boord te krijgen. Door aanhouden pompen slaagde men er uiteindelijk in het tjalkschip drijvende te houden en langszij van de stoomboot naar Kampen te brengen.

NIEUWE LEDEN

- B.J. Hoogland, St. Annaprochie
- J. Haverkort, Franeker

LEZING 'MOOI FRIESLAND' DOOR DS. MEIJER

WIJNALDUM

Dit zou best eens in een uitnodiging kunnen staan van onze vereniging. Maar dominee Meijer hield deze lezing al op 24 april 1923 in zalen Schaaf in Leeuwarden.

Hij was daar op uitnodiging van de Evangelische Vereniging die daar toen een buitengewone samenkomst had. Hoewel er vrij veel bezoekers waren die avond, had men toch wat meer verwacht gelet op het onderwerp 'Mooi Friesland'.

Meijer begon zijn inleiding dat hij hoopte de aanwezigen mee te nemen in een gebied van schoonheid. De liefde voor zijn land is een ieder aangeboden. Zo zal een Zwitser, waar hij ook is, altijd terug verlangen naar 'zijn' bergen. Nederlanders daar-en-tegen zullen altijd de aantrekkingskracht blijven voelen voor het vlakke en uitgestrekte landschap. Vooral de Friezen zijn bijzonder gehacht aan hun geboortegrond, aldus dominee Meijer die zelf overigens geen Fries van geboorte was. Waar de Friezen ook heen trekken, zij blijven denken aan het land waar zij vandaan komen. Meijer haalt als voorbeeld aan de Cooper-stichting te Akkrum, opgericht door een rijke Amerikaan die een Fries van geboorte was. Zijn Friese naam was Folkert Harmen Kuipers die op 22 jarige leeftijd emigreerde. De stichting die hij had opgericht had tot doel de armen onderdak en verzorging te geven.

Zijn naam werd later verbonden aan een brug, de Coopersbrug. Tegenwoordig wordt Coopersburg omgeven door een fraai aangelegde tuin en een wandelpark met een mausoleum, waarin de lichamen van het echtpaar Cooper zijn bijgezet. Dominee Meijer refereerde ook aan Baljeé wat die voor het Leeuwarder weeshuis heeft gedaan waar hij als jongen was verpleegd. Over het Fries-eigen merkt Meijer op dat een Fries nogal heimwee krijgt als hij ver van de provincie is verwijderd. De Fries is dan dan gewoon 'onwennig'. Toch zijn er ook Friezen die daar anders over denken en zeggen: 'brea docht wenjen'. Veel van deze Friezen trokken naar Amerika, naar streken waar andere Friezen hen al waren voorgegaan. Het grote saamhorigheidsgevoel van de Friezen toonde Meijer aan met het feit dat, waar ook in den vreemde enkele Friezen in dezelfde plaats vertoeven, zij onmiddellijk een 'selskip' oprichten. Met het woord: Vaderlandsliefde werd bedoeld het land zoals het er ligt met al

zijn natuurschoon, zijn eigen zeden en gewoonten en vooral de eigen taal. Vervolgens gaat Meijer diepvoering in op de schoonheid van onze provincie wat niet verwonderlijk is van de titel was immers: 'Mooi Friesland'.

Meijer vertelde ook nog dat een oud-Friese gewoonte, de burenplicht bij vooral begrafenissen, helaas aan het verdwijnen was. Alles ging daarbij heel gemeedelijk. De dode bleef in de atmosfeer waarin hij zijn hele leven had vertoefd en zijn laatste gang was op 'denzelfden wagen' waarmee hij zijn brood verdiend had. Meijer spreekt: *'Nu evenwel zijn er begrafenisverenigingen, nu komt de gelakte lijkkoeits uit de stad in plaats van den ouden boerenwagen, nu ziet men hooge hoeden en hoort men den bode niet meer de typische Friesche woorden spreken, doch een stijl en gekunsteld Hollandsch'.*

Dominee Meijer had ook enkele 'lichtbeelden' bij hem van rustieke plaatsen uit de provincie. Hij besloot zijn lezing met een 'lichtbeeld' van de preekstoel van de kerk in Wijnaldum.

KNOKPARTIJ KOST DRIE GULDEN BOETE

Op maandag 18 augustus 1902 moest de 17-jarige Jan H. uit Oosterbierum voor de rechtbank in Leeuwarden verschijnen voor een delict met de 13-jarige Jakob Herrema. De beklaagde Jan H. had op een gegevens moment Jakob Herrema in zijn slaap verrast en hem vervolgens hardhandig bewerkt. Jan werd veroordeeld tot een boete van fl. 3,00.

TOEËIGENEN HANDZAAG BEBOET

Op 21 juli 1903 klopten de 26-jarige stucadoor Willem P.J.W. uit Oosterbierum aan bij de weduwe Post in Frankeker. Hij was niet alleen want er waren nog twee bij. Willem vroeg de weduwe of zij ook drie mannen in de kost wilde nemen. De mannen hadden nog al wat gedronken en de weduwe maakte aan de heren duidelijk dat zij de mannen niet als kostgangers over de vloer wilde hebben. Voor de goede verstandhouding schonk ze de mannen een kopje thee. Nadat Willem z'n thee op had smeerde hij hem met de drie anderen via de achterdeur van de woning. Op het binnenplaatsje achter de woning zag Willem een handzaag liggen die hij meenam. De zoon van de weduwe had deze zaag even geleend van de scheepstimmerman Brandsma.

Willem had de zaag in bezit gehouden en moest daarom op woensdag 7 oktober 1903 voor de rechter verschijnen. 'Waarom heb je die zaag weggenomen?' vroeg de rechter. 'Ik dacht niet dat het hinderde. Ik was dronken'. 'En nu ben je van diefstal beticht. Dat komt van dat drankmisbruik' aldus de rechter. Beklaagde zij vervolgens stellig dat hij dat niet gedaan zou hebben als hij normaal was geweest. Het Openbaar Ministerie wilde geen zware straf voor dit

vergrijp vragen omdat het voor Willem de eerste keer was dat hij terecht stond. De vordering was 14 dagen gevangenisstraf die Willem op zijn verzoek eigenlijk wilde omzetten in een boete. Hoe de rechter met dat verzoek is omgegaan staat niet vermeld in de Leeuwarder courant waar dit bericht in stond.

MUZIKALE 18-JARIGE ONTWIERP TOREN PIETERSBIERUM

In 1843 brandde de toren van de Hervormde kerk in Pieterbierum af. Ongeveer 30 jaar later vroeg het kerkbestuur aan de dorps-timmerman Lettinga om voor hen een nieuwe toren te tekenen. Geen eenvoudige opdracht, maar dit was volgens timmerman Lettinga precies een karwei voor zijn zoon en dus gaf hij de opdracht door aan de 18-jarige Auke Lettinga.

Voorgevel kerk Pietersbierum

Toen het ontwerp gereed was, nam zijn vader hem mee naar de vergadering van de kerkvoogden. Die bleken er enthousiast te zijn over de perspectieftekening en de begroting. Zonder ook maar iets aan te merken te hebben op het ontwerp, namen zij dit ontwerp aan en benoemden de jonge architect Lettinga meteen tot opzichter van de te bouwen toren. Later, toen de timmerzaak overging van vader op zoon, werden er door het bedrijf van Lettinga boerderijen, huizen en scholen gebouwd. Vaak gebeurde dat naar eigen ontwerp. Het was dan ook geen wonder dat timmerbaas Auke Lettinga benoemd werd tot gemeente-architect. Hij was een goed vakman, maar interesseerde zich ook veel voor zaken op het cultureel-maatschappelijke vlak zoals Het Groene Kruis waar hij veel werk voor heeft verzet. Ok was hij leider van een leeskring en pianist in het toenmalige Pietersbierumer muziekgezelschap. Ook speelde hij verdienstelijk contrabas en violoncel (viersnarig strijkinstrument, in vrom gelijk aan een viool, gestemd tussen altviool en contrabas). Verder hield hij lezingen voor het 'Nut' en speelde hij ook nog toneel.

Op zeer gevorderde leeftijd kreeg hij nog een heel andere taak te vervullen. Dat was in 1917 toen er in Sexbierum een Boerenleenbank werd opgericht. Er moest voor de bank een kassier komen en omdat men van Lettinga aannam, dat hij ook dit beroep wel zou kunnen vervullen, kwam de timmerman-artist nu achter het loket te zitten om de geldzaken van de dorplingen te behartigen. Typerend is het dat men in die tijd nooit sprak over 'geld naar de bank brengen', maar 'geld naar Lettinga brengen'. Dat was een welsprekend bewijs voor zijn algemene bekendheid en van de achting die men voor deze Pietersbierumer voelde.

Nog eenmaal wordt de naam van Auke Lettinga genoemd bij zijn afscheid van de bank. Er werd toen tegelijkertijd een gebouw in gebruik genomen en ook dat was een ontwerp van Lettinga in samenwerking met G. Miedema. In 1959 is de Boerenleenbank verhuisd naar een oud herenhuis dat geheel werd verbouwd voor de functie van bank. De buitenkant was smetteloos wit geschilderd en binnen was een ruim kantoor gemaakt met een enorme kluis.

Nu wij toch in een financiële crisis verkeren waarin de Staat veel geld pomp in de banken, is wel aardig om even te noemen hoe de bank van Sexbierum-Pietersbierum er toen voor stond. In 1959 was de omzet van de bank 5,5 miljoen gulden en de spaargelden 2 miljoen gulden.

Bron: Harlinger Courant 29 juli 1960

EERSTE VROUWELIJKE HOGLERAAR GEBOREN IN WIJNALDUM

Dat Barradeel ooit een minister-president heeft voortgebracht is over het algemeen wel bekend. De Oosterbierumer Jelle Zijlstra regeerde met zijn kabinet van 22 november 1966 tot 5 april 1967. Het was slechts een hele korte periode maar toch. De man heeft als minister van Financiën ook het nodige werk verzet. Een liedje uit die tijd was: *'Waar we heen gaan, Jelle zal wel zien'.*

Maar dat in Wijnaldum de eerste vrouwelijke hoogleraar in de geschiedenis is geboren, is voor de meesten onbekend. Op 7 april 1898 werd Elisabeth Helena Korvezee geboren als eerste kind van Willem Korvezee, predikant, en Boukje Andringa. Zij bleef haar hele leven ongehuwd. Elisabeth Korvezee is overleden op 19 juli 1993 te 's-Hertogenbosch.

De jonge Willem Korvezee, in 1858 te Utrecht geboren uit een echt Utrechts geslacht, studeerde in de domstad theologie.

âld Barradiel

Oudheidkundige Vereniging Barradeel

Jaargang 6 | november 2008

Na enkele korte predikantschappen elders werd hij in 1889 beroepen naar Wijnaldum. Hij trouwde in 1897 met de toen 23-jarige Baukje Adringa. Zij was dochter van een arts te Dokkum, maar als klein kind al wees geworden en sindsdien opgegroeid bij haar grootouders van moeders zijde, Johannes Cannegieter en Baukje Broese. Johannes Cannegieter was predikant te Foudgum. Het eerste kind van Willem Korvezee en Baukje werd Elisabeth Helena genoemd, naar haar zo jong overleden grootmoeder. Er kwam nog een tweede kind bij, Antonia Elisabeth.

Na het overlijden van de overgrootvader in 1900 verhuisde het gezin, mét overgrootmoeder Baukje, naar 's-Gravenhage. Behalve vader Willems ziekelijkheid kan een reden geweest zijn, dat hij bij de gemeente Wijnaldum weerstand wakte door te vrijzinnige opvattingen. In de hofstad kerkten de Korvezes bij voorkeur bij de remonstranten en de Waalse gemeente. Willem Korvezee stierf in 1913, 54 jaar oud.

Elisabeth Helena Korvezee

Hoewel de zussen in 's-Gravenhage opgroeiden, werden zij later als Friezen ervaren. Dit Friese moet hun door de moeder en de overgrootmoeder zijn bijgebracht. Elisabeths betrokkenheid bij haar Friese voorouders blijkt ook uit haar correcties op de bijgewerkte tweede druk (1985) van de Genealogie van het Geslacht Cannegieter. Van haar Friese voorouders waren velen predikant. Eén Cannegieter, Hendrik, was rector van de Latijnse school te Arnhem en dé geschiedschrijver van het hertogdom Gelre. Ook zijn voor studie moet de meisjes zijn meegegeven. Beider loopbaan bevestigt de uitspraak van de historicus Rogier in zijn boek Culturele

Inertie, dat 'wie de levensberichten van min of meer bekende cultuuroverdragers nagaat, daarin de gangbare indruk bevestigd vindt, dat vrij velen van hen voortkomen uit de pastorieën der protestantse kerken.' Een derde factor die op het leven van de zussen van invloed is geweest, is het vrouwenmilieu. Tot in beider middelbare-schooltijd deelde een vitale overgrootmoeder, gestorven in 1914, het ouderlijk huis. Hier was een kring van vrouwen die het leven aankonden, met twee jonge vrouwen die het op eigen kracht zouden gaan maken. Het was geen bekrompen milieu. Elisabeth en Antonia bezochten de gemengde openbare HBS. Ze schaatsten, tennisten en zwommen; een lichte handicap bleek voor de oudste een extra uitdaging om hindernissen te overwinnen.

Elisabeth deed in 1916 een zeer goed eindexamen HBS-B. Zij besloot aan de uni-versiteit van Leiden geschiedenis te gaan studeren, hoewel als vooropleiding voor dit vak gymnasium-alfa vereist was. Een colloquium doctum, het universitair toelatingsexamen, gaf haar in 1918 toegang tot alle faculteiten. Haar zuster deed een nóg beter eindexamen, met tien en negens. Zij werd in Delft binnen vijf jaar met lof scheikundig ingenieur en promoveerde. Zij bleef aan de Technische Hogeschool Delft verbonden en werd hier in 1954 hoogleraar theoretische scheikunde. Zij was de eerste vrouwelijke hoogleraar in Delft en om deze reden kreeg haar benoeming grote aandacht in de pers. Hier is stilgestaan bij de levensloop van Elisabeths zuster vanwege de sterke invloed van het ouderlijke milieu op beiden, de vergelijkbare opvallende begaafdheid van deze beide femmes savantes, op wie Molière geen vat zou hebben gekregen, en hun gemeenschappelijke karaktertrekken. Elisabeth koos na haar doctoraalexamen met als hoofdvak nieuwe geschiedenis (1924), waarvoor zij in de collegebanken had gezeten bij coryfeeën als P.J. Blok en Johan Huizinga, voor het laboratorium van het historisch onderzoek: het archiefwezen. Zij liep stage aan het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage en slaagde in 1927 voor 'het radicaal wetenschappelijk archiefambtenaar der eerste klasse', zoals dat toen heette.

Maar voor wetenschappelijk onderzoek was in het archief-wezen weinig geld. De bezuinigingen van minister Colijn hadden geleid tot reductie van het ambtelijk apparaat en kortingen op de salarissen. Academi werden nogal eens op verantwoordelijk-ke posten benoemd met

een relatief lage inschaling. De crisis van 1929-1930 bestendigde voor jaren deze ongezonde situatie. Zo werd Elisabeth Korvezee in 1928 aan het Algemeen Rijksarchief benoemd in de rang van adjunct-commies. Zij klom hier langzaam op, zoals haar zuster in Delft, totdat zij in 1949 rijksarchivaris werd in Noord-Brabant.

Deze benoeming baarde om twee redenen opzien. Nooit eerder was een vrouw in zo'n functie benoemd. Daarnaast wakte het verwondering, dat zij niet in Leeuwarden was aangesteld. Daar was tegelijkertijd dezelfde post vrijgekomen, die toeviel aan de katholieke kerkhistoricus Mari van Buijtenen. Een protestantse Friezin in Noord-Brabant en een katholieke Rot-terdammer in Friesland! Van Buijtenen liet zich in het Friese duchtig horen, maar Elisabeth Korvezee was niet het type van de extraverte geleerde. Haar kracht lag in het werk intra muros. De aan de archivaris van overheidsorganen gedelegeerde taak de archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, lag haar na aan het hart. Als een van de eersten zag zij in, dat het veelvuldig gebruik van bepaalde archivalia, vooral de door het Rijk voor de rijksarchieven als zogenaamde retroacta van de Burgerlijke Stand opgeëiste plaatselijke doop-, trouw- en begraafregisters van vóór 1811, zou leiden tot hun materiële ondergang. Ze werden op het Rijksarchief zorgvuldig gerestaureerd. Om ze aan het gebruik te onttrekken - fotokopiëren en microverfilming stonden nog in de kinderschoenen - werd een enorm klapperproject op naam van personen opgezet, dat onder leiding kwam te staan van haar naaste medewerker, drs. J.A. ten Cate. Dit project omvat thans meer dan een miljoen kaartjes. Eind jaren '90 was het proces deze in een geautomatiseerde databank onder te brengen in volle gang.

Een andere opdracht gaf zij zichzelf in het thuis brengen van talrijke archiefstukken die als los goed waren terechtgekomen in de rijke Bibliotheek van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Zij was lid van de bibliotheekcom-missie van dit genootschap. Ook binnen deze mannengemeenschap zorgde zij als eerste vrouw in het bestuur onbedoeld voor een doorbraak. De archivalia werden toebedeeld aan de daartoe geëigende gemeentelijke archiefdiensten en het Rijksarchief.

Zoals haar zus in Delft studenten opleidde, kreeg Elisabeth de taak stagiaires te begeleiden. De archief-school, in 1919 opgericht, was in 1924 wegens bezuinigingen opgeheven. Eerst in 1955 ging een nieuwe Rijks-Archiefschool van start. De archivarismentor werd in de tussenliggende periode extra belast. Als een echte lerares was mejuffrouw Korvezee bezorgd voor haar leerlingen. Zij was heel precies, lette op punten en komma's en werd daardoor nog al eens als lastig ervaren. Zelf schreef zij met een kroontjespen in haar kleine handschrift haar notities, inventarissen en enkele historisch opstellen, waaronder haar belangrijke studie 'Belastingen in Noord-Brabant vóór 1648' in de reeks Varia Historica Brabantica (deel 4, 1975).

Deze acribie en haar gevoeligheid voor het detail tekenden haar persoonlijkheid. Zij stond ietwat afstandelijk tegenover de samenleving. Voor het openbare leven zag zij zich geen taak weggelegd, voor strijd op barricaden al helemaal niet. Vriend-schappen thuis en op reis bleven beperkt tot geleerde vrouwen in het archiefwezen, aan universiteit en middelbare school. Wel was zij mede-oprichtster van de afdeling Eindhoven van de vrouwelijke pendant van de Rotary, de Soroptimist Internatio-naal.

Zonder twijfel heeft de emancipatie van de vrouw veel te danken aan vrouwen als de Elisabeth Korvezee en haar zuster Antonia, gerespecteerd om vakkennis en stabiliteit, om gestaag doorzetten, om trouw aan de instellingen waarin zij vanaf de basis opklommen, om haar open en vriendelijke kijk op mens en aatschappij. Het ging deze en verwante vrouwen niet om emancipatie. Zij wilden gewoon hun werk doen, geconcentreerd bezig zijn met wetenschapsbevordering en kennisoverdracht. Zo simpel is emancipatie eigenlijk, zo gewoon was Elisabeth Korvezee, deze Haagse Friezin, die in de open levenssfeer van Noord-Brabant goed kon ademen en ook na haar pensionering in 1963 tot aan haar dood in 's-Hertogenbosch bleef wonen.

BRANDSTOGBESPARING

Dit is een omslag van een vouwblad, een uitgave van het 'Voorlichtingsbureau van den Voedingsraad' uit 1948. Ik kocht dit, met nog veel meer van dit soort vouwbladen, op een rommelmarkt. Wat moet je er mee, was de vraag? Ach . . . het zet weer een stukje herinnering op scherp. De vouwbladen zitten in een verzamelbandje en de prijs die er vroeger voor betaald moest worden varieert van 2 cent tot een dubbelkje. Van euro's had men toen nog niet gehoord. De omslagbladen behandelen bijvoorbeeld: ziekenkostjes, bewaren van wintergroenten en fruit, knopen en knoopsgaten, voeding van zuigelingen en kleuters, voeding voor aanstaande moeders en spelletje voor kinderen van 8 tot 15 jaar. Kinderen uit die leeftijdsgroep spelen tegenwoordig met heel wat anders. Niet te vergelijken!

Maar ook was er toen al aandacht om aan brandstofbesparing te doen. Tegenwoordig heet dat energie besparing. Het omslag blad begint met: 'Nu de brandstof nog steeds geratsoeneerd zijn, zullen wij bij het klaarmaken van de maaltijden zuinig met warmte moeten omspringen. Dit geldt echter niet alleen in deze tijd van brandstofdistributie, ook in normale tijd verdient het aanbeveling niet meer brandstof te gebruiken dan strikt noodzakelijk is.

Want brandstoffenbesparing betekent geldbesparing!'. Het vouwblad geeft verder wat tips zoals: maak wat vaker stampot en stoofpotten omdat daar weinig brandstof voor nodig is. Een goede stampot is met raapstelen of bijvoorbeeld stoofsla. Ook wordt er aandacht besteed aan het gebruik van een hookist(mand)', inclusief 'bouwtekening'.

25.000 KILO UIEN IN VAART BIJ TZUMMARUM

Begin april 1951 lagen er in een vaart bij Tzummarum de uien uit elfhonderd bakken, van elk 50 pond. Dus bijelkaar 25.000 kilo. Dat was de opbrengst van twee pondemaat gardeniersland van Jan Westra en Jan Tjalingii. Ze lagen daar te verrotten omdat de uien bij de verkoop niet veel op zouden brengen dat het sorteerloos en van betaald zou kunnen worden. De gardeniers beloten daarom de zaak maar voor de vissen te werpen. Anderen hadden hun uien over het land gegooid; dat gaf nog een beetje bemesting. Een jaar moeite was voor niets geweest en uien vereisen veel moeite en zorg. Het land moet eerst fijn bewerkt worden. Op het zaaien volgt al gauw intensief wieden. Na de oogst moesten er bakjes gehurd worden, omdat de herfst in 1950 erg nat was waardoor de uien niet op het land konden drogen. Tenslotte kwam dan nog het versjouden naar de schuur waar de uien dan nog gesorteerd moesten worden. Uiteindelijk zouden de uien in 1951 3 cent de kilo opbrengen. Dat was veel te weinig. Het jaar daarvoor was er nog een gardenier in Berlikum geweest die van één pondemaat land fl. 12.000 aan uien wist te produceren. Met de rapen en de wortelen stond het er ook al niet best voor. De gardeniers hadden hun toevlucht gezocht in andere teelten omdat met toen nog moest wennen aan het feit dat aardappelen niet meer elk jaar op het zelfde perceel mochten worden verbouwd in verband met de aardapplemoehheid. Het grote aanbod van deze andere teelten was één van de oorzaken dat de prijzen erg laag waren.

Colofon

Ledenadministratie	: Gerrit Bouma (secretaris)
Correspondentieadres	: Reiddomp 17, 9101 HJ DOKKUM
Telefoon	: 0519-241409
Email	: gghbouma@hetnet.nl
Website	: www.oudbarradeel.nl
Bankrekening RABO	: 32.55.38.271
Kamer van Koophandel	: 4000368